

ZAGADNIENIE PRAWNE

W sprawie o uchylenie uchwał.

Czy nieuiszczenie przez członka koła łowieckiego opłaty na realizację zadań związanych z prowadzeniem gospodarki łowieckiej, nałożonej na członków koła uchwałą walnego zgromadzenia, skutkować może skreśleniem z listy członków koła przez zarząd (§ 43 ust. 2 w zw. z § 64 pkt 7 Statutu Polskiego Związku Łowieckiego), czy też konieczne jest podjęcie stosowanej uchwały przez walne zgromadzenie członków koła w przedmiocie wykluczenia członka (§ 44 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 44 ust. 2 i § 53 pkt 5 Statutu Polskiego Związku Łowieckiego)?

Uzasadnienie

Odwołujący się K. W. wniósł o uchylenie uchwały Walnego Zgromadzenia Członków Wojskowego Koła Łowieckiego w B. z dnia 6 maja 2017 r. oraz poprzedzającej jej uchwały Zarządu tego Koła z dnia 3 lutego 2017 r. w przedmiocie skreślenia go z listy członków. Alternatywnie żądał ustalenia, że nie utracił członkostwa w Kole i nadal pozostaje jego członkiem.

W uzasadnieniu podał, że uchwały te uważa za sprzeczne z prawem, w tym ze statutem Polskiego Związku Łowieckiego. Wskazał, iż zostały one wydane również z naruszeniem zasad postępowania w sprawach o wykluczenie z grona członków pozwanego Koła Łowieckiego. Jako podstawę prawną żądania uchylenia uchwał wskazał art. 33 ust 6 ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie. Dodał, że podstawą skreślenia stał się obowiązek prac gospodarczych, jakich wymaga Koło Łowieckie od swoich członków, których zakres jest narzucany. Z uwagi na swe inwalidztwo nie był w stanie ich wykonać. Ubóstwo skarżącego nie pozwalało z kolei na uiszczenie opłaty w kwocie 1.000 zł, za której zapłatą można zwolnić się z konieczności wykonania robót. Powołując się na orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w

Białymstoku stwierdził, że ekwiwalent za prace gospodarcze nie jest zaliczany do „innych opłat”, w związku z czym nie może stanowić podstawy skreślenia z listy członków koła na podstawie art. 43 ust. 2 statutu Polskiego Związku Łowieckiego.

W odpowiedzi na odwołanie Wojskowe Koło Łowieckie w B. wniosło o jego oddalenie i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu pisma uczestnik podał, że przepisy statutu Polskiego Związku Łowieckiego pozwalają na podjęcie uchwał dotyczących m.in. nakładania na członków opłat koniecznych dla realizacji celów i zadań łowiectwa. Wojskowe Koło Łowieckie w B. z możliwości tej skorzystało uchwalając roczną opłatę w wysokości 1.000 zł na realizację zadań związanych z prowadzeniem gospodarki łowieckiej. Opłatę tę można odpracować poprzez pracę na rzecz takiej gospodarki w wymiarze minimum 40 godzin w roku gospodarczym. Odwołujący się złożył deklarację odpracowania opłaty, jednak nie uczynił tego, wobec czego wezwano go do uiszczenia daniny. Po bezskutecznym upływie terminu zapłaty zarząd na podstawie § 43 ust. 2 Statutu PZŁ skreślił K. W. z listy członków Koła. Walne Zgromadzenie Członków Koła odwołania skarżącego nie uwzględniło, dzieląc argumentację zawartą w uzasadnieniu uchwały zarządu. Zaskarżone uchwały zdaniem uczestnika są zatem prawidłowe i zgodne z prawem.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Stosownie do art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (j.t. Dz. U. z 2017 r., poz. 1295), w sprawach utraty członkostwa w kole łowieckim, nabycia lub utraty członkostwa w Polskim Związku Łowieckim po wyczerpaniu postępowania wewnątrz- organizacyjnego albo od orzeczeń i postanowień kończących postępowanie dyscyplinarne stronom postępowania przysługuje, w terminie 14 dni od otrzymania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie, odwołanie do sądu okręgowego, z zastrzeżeniem art. 42da ust. 3. Od orzeczenia sądu okręgowego kasacja nie przysługuje.

Jak wynika z uchwał Sądu Najwyższego z 28 września 2016 r. (III CZP 45/16 i III CZP 46/16), odwołanie w sprawie utraty członkostwa w kole łowieckim oraz nabycia lub utraty członkostwa w Polskim Związku Łowieckim sąd okręgowy rozpoznaje jako sąd drugiej instancji, stosując odpowiednio przepisy o apelacji.

Z uwagi zatem na specyfikę rozpatrywania odwołań od uchwał organów kół łowieckich konieczne jest przed przystąpieniem do rozważań prawnych poczynienie związanych ustaleń, które pozwolą na osadzenie kwestii jurydycznych w określonym

stanie faktycznym, jaki w przypadku rozpoznawania apelacji wynika zasadniczo z rozważań sądu pierwszej instancji.

Jak wynika z kserokopii dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, uchwałą Walnego Zgromadzenia Członków Koła Łowieckiego w B. nr 2/05/16 z 21 maja 2015 r. przyjęto m.in., że opłata roczna na realizację zadań związanych z prowadzeniem gospodarki łowieckiej określonych w § 34 pkt Statutu PZŁ wynosi 1.000 zł za rok gospodarczy (§ 3 pkt 1). Opłatę tę uiszcza się całościowo do 15 kwietnia roku gospodarczego, za który jest wnoszona (§ 3 pkt 2). Zobowiązany członek Koła może powyższą opłatę dobrowolnie odpracować poprzez pracę na rzecz gospodarki łowieckiej w wymiarze 40 godzin w roku gospodarczym, po uprzednim złożeniu stosownej deklaracji (§ 3 pkt 3 i 4). Zasady odpracowania opłaty określa regulamin prac gospodarczych Koła, stanowiący załącznik do uchwały (§ 3 pkt 5) – k. 37 – 38.

K. W. złożył w dniu 6 czerwca 2016 r. deklarację odpracowania opłaty w roku gospodarczym 2016 – 2017 (k. 33), jednak zobowiązania swego nie wykonał (bezsporne – por. oświadczenie odwołującego k. 85 v.).

Uchwałą Zarządu Koła z 1 lutego 2017 r. wezwano skarżącego do uiszczenia w terminie 7 dni opłaty na realizację zadań związanych z prowadzeniem gospodarki łowieckiej w kwocie 1.000 zł (k. 43), której nie zapłacił (bezsporne).

Zaskarżoną uchwałą Zarządu Wojskowego Koła Łowieckiego w B. nr 03/02/17 z dnia 20 lutego 2017 r. K. W. został skreślony z listy członków tego Koła na podstawie § 43 ust. 2 oraz § 64 pkt 7 Statutu PZŁ. W uzasadnieniu wskazano, że odwołujący nie wykonał prac gospodarczych na rzecz gospodarki łowieckiej mimo złożenia deklaracji, o której mowa w uchwale nr 2/05/2016. Nie uiszczył też mimo wezwania stosownej opłaty, co skutkowało skreśleniem z listy członków (k. 42).

Od powyższej uchwały odwołał się K. W. W dniu 6 maja 2017 r. Walne Zgromadzenie Członków Wojskowego Koła Łowieckiego w B. podjęło uchwałę nr 15/05/17 o nieuwzględnieniu odwołania K. W. od uchwały Zarządu Koła w sprawie skreślenia go z listy członków (k. 70 – 70 v.).

Na tle takich ustaleń faktycznych sprawy wątpliwości Sądu Okręgowego budzi, czy nieuiszczenie przez członka koła łowieckiego opłaty na realizację zadań związanych z prowadzeniem gospodarki łowieckiej, nałożonej na członków koła uchwałą walnego zgromadzenia, skutkować może skreśleniem z listy członków koła przez zarząd (§ 43 ust. 2 w zw. z § 64 pkt 7 Statutu Polskiego Związku Łowieckiego),

czy też konieczne jest podjęcie stosownej uchwały przez walne zgromadzenie członków koła w przedmiocie wykluczenia członka (§ 44 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 44 ust. 2 i § 53 pkt 5 Statutu Polskiego Związku Łowieckiego)?”.

Wyjaśnienie wątpliwości w tym zakresie jest niezbędne dla merytorycznego rozpoznania przedmiotowej sprawy, w szczególności w świetle rozbieżnego orzecznictwa sądów powszechnych.

Zgodnie z art. 32 ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie, Polski Związek Łowiecki oraz koła łowieckie działają na podstawie ustawy oraz statutu uchwalonego przez Krajowy Zjazd Delegatów Polskiego Związku Łowieckiego. Statut Związku określa w szczególności sposób nabywania i utraty członkostwa w Polskim Związku Łowieckim oraz kole łowieckim, zasady przynależności do kół łowieckich, przyczyny utraty członkostwa oraz prawa i obowiązki członków (art. 32 ust. 4 pkt 2 ustawy), organy Polskiego Związku Łowieckiego oraz koła łowieckiego, ich kompetencje, tryb dokonywania ich wyboru, zmiany bądź uzupełnienia składu (art. 32 ust. 4 pkt 3 ustawy), warunki ważności podejmowanych przez organy Polskiego Związku Łowieckiego bądź koła łowieckiego uchwał (art. 32 ust. 4 pkt 6 ustawy), sankcje porządkowe za naruszenie obowiązków członkowskich (por. art. 32 ust. 4 pkt 11 ustawy).

Z powyższego wynika, iż wzmiankowany akt prawny zakreśla jedynie ramy funkcjonowania kół łowieckich jako podstawowych ogniw organizacyjnych Polskiego Związku Łowieckiego, pozostawiając szczegółowe uregulowania Statutowi. Posiłkując się orzecznictwem sądowym wydanym na tle prawa spółdzielczego uznać trzeba, że postanowienia statutu nie mają mocy powszechnie obowiązującej, jaka cechuje przepisy prawne zawarte w aktach normatywnych, a ich wiążąca moc opiera się w istocie na woli zainteresowanych zawierających umowę (por. wyrok SN z 5 marca 2003 r., III CKN 1064/00; wyrok SN z 14 marca 2008 r., IV CSK 515/07).

Na tle realiów niniejszej sprawy oznacza to, że osoba pragnąca zostać członkiem koła łowieckiego zgłasza niejako akces do zrzeszenia działającego na podstawie czynności cywilnoprawnej, akceptując zapisy porozumienia zawartego bez jej udziału.

Jak wynika z § 53 pkt 8 statutu PZŁ, do wyłącznej kompetencji walnego zgromadzenia należy m.in. uchwalanie wysokości wpisowego, składek członkowskich i innych opłat wnoszonych przez członków na rzecz koła, a także sposobu i terminu ich uiszczania.

Z kolei członek jest obowiązany do m.in. terminowo uiszczać składki członkowskie i inne opłaty uchwalone przez walne zgromadzenie (§ 41 pkt 5 statutu).

Członek traci członkostwo w kole na skutek skreślenia z listy członków lub wykluczenia z koła (§ 42 statutu).

Stosownie do § 43 ust. 2 statutu PZŁ, zarząd koła może skreślić członka z listy członków, jeżeli zalega on z zapłatą składek członkowskich lub innych opłat uchwalonych przez walne zgromadzenie. Skreślenie może nastąpić po uprzednim wezwaniu zainteresowanego do wpłacenia zaległych składek członkowskich bądź opłat w określonym terminie.

Wykluczenie członka z koła może natomiast nastąpić m.in. w przypadku nieprzestrzegania prawa łowieckiego, statutu bądź uporczywego uchylania się od wykonywania obowiązków nałożonych przez uprawnione organy koła. Wykluczenia dokonuje walne zgromadzenie (§ 44 ust. 1 pkt 1 i § 44 ust. 2 statutu).

Na tle powołanych wyżej uregulowań statutu PZŁ ujawniła się rozbieżność w orzecznictwie sądów powszechnych, które odmiennie interpretowały przesłanki pozbawienia myśliwego członkostwa w kole z uwagi na nieuiszczenie innych niż składki członkowskie opłat uchwalonych przez walne zgromadzenie.

I tak, w wyroku z dnia 21 listopada 2013 r. (I ACa 502/13) Sąd Apelacyjny w Białymstoku wskazał, że „inne opłaty uchwalone przez walne zgromadzenie”, o jakich mowa w powołanym postanowieniu statutu Polskiego Związku Łowieckiego to opłaty związane z samym stosunkiem członkostwa w kole łowieckim. „Inną opłatą uchwaloną przez walne zgromadzenie” w rozumieniu § 43 ust. 2 statutu Polskiego Związku Łowieckiego jest opłata, którą członek koła łowieckiego będzie zobowiązany uiścić z racji samej przynależności do koła łowieckiego, niezależnie od innych okoliczności. Do tych opłat nie można zaliczyć zatem opłaty za niewykonaną na rzecz koła łowieckiego pracę. To, że opłata za niewykonaną na rzecz koła łowieckiego pracę została uchwalona przez walne zgromadzenie nie stanowi wystarczającej podstawy do zaliczenia jej do „innych opłat”, o jakich mowa w § 43 ust. 2 statutu Polskiego Związku Łowieckiego.

Tożsame stanowisko zaprezentowano w wyroku Sądu Okręgowego w O. z dnia 30 marca 2017 r. (IX Ca 916/16), w uzasadnieniu którego przyjęto, iż skreślenie z listy członków koła łowieckiego jest pozbawieniem członkostwa w oparciu o kryteria formalne (np. nieuiszczanie składek członkowskich). Tryb ten ma zastosowanie do sytuacji oczywistych, weryfikowalnych bez potrzeby dokonywania oceny

funkcjonowania członka w Kole. Oznacza to, że nieuiszczenie przez członka koła łowieckiego uchwalonej przez walne zgromadzenie tego koła kwoty stanowiącej równowartość niewykonanych przez członka na rzecz koła łowieckiego prac może ewentualnie stanowić podstawę wykluczenia członka z Koła.

Odmienny pogląd wyraził Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z 25 lutego 2015 r. (I ACa 842/14) uznając na tle stanu faktycznego sprawy, że samo zaniechanie wykonania przez członka koła prac na rzecz koła łowieckiego nie mogłoby uzasadniać skreślenia go z listy członków. Zaznaczył dalej, że uchwała Walnego Zgromadzenia Koła Łowieckiego przewidywała, że w przypadku niewykonania obowiązku przepracowania wymaganej liczby godzin w danym roku gospodarczym, członek koła obowiązany jest wpłacić do kasy koła kwotę 10 złotych za jedną nieprzepracowaną godzinę. Powyższe świadczenie pieniężne, będące ekwiwalentem niewykonanych prac na rzecz Koła Łowieckiego ma więc charakter innej opłaty w rozumieniu § 43 ust. 2 statutu Polskiego Związku Łowieckiego. Zaniechanie zapłaty powyższej opłaty pomimo upływu dodatkowo wyznaczonego terminu przez zarząd koła łowieckiego uzasadnia - zgodnie z dyspozycją § 43 ust. 2 statutu Polskiego Związku Łowieckiego - podjęcie przez zarząd uchwały o skreśleniu danej osoby z listy członków koła łowieckiego.

Podkreślić należy, że zarówno na tle powołanych orzeczeń sądów powszechnych, jak i stanu faktycznego przedmiotowej sprawy, obowiązek uiszczenia opłaty skorelowany był z możliwością jej odpracowania poprzez wykonywanie zadań na rzecz gospodarki łowieckiej. Niekiedy opłata taka nakładana była na członków koła, którzy robót nie wykonali, czasami zaś – jak w przypadku przedmiotowego postępowania – jej uiszczenie jest obowiązkiem podstawowym, z którego zwolnić można się przez dobrowolne odpracowanie. Nie zmienia to jednak faktu, iż ostatecznie podstawą skreślenia z listy członków koła łowieckiego było nieopłacenie daniny nałożonej uchwałą walnego zgromadzenia.

Jak wskazano w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 15 marca 2016 r. (I ACa 766/15), o ile wykonywanie prac gospodarczych przez członków kół łowieckich jest powszechnie przyjęte, to obowiązki członków koła winny zostać ujęte w ramy formalno - prawne, polegające na podjęciu stosownych uchwał przez organy koła. Niezależnie od sposobu ujęcia relacji obowiązków osobistych i finansowych (tj. który z tych obowiązków uznany będzie za podstawowy, a który za "zamienny"), z uchwał takich musi wynikać jasno liczba godzin prac gospodarczych

obciążających członka koła. Powinny zostać również ustalone możliwości zamiennego wykonania takich obowiązków poprzez świadczenia finansowe; wymaga tego zasada równości członków organizacji, nie zawsze bowiem możliwe jest wykonywanie osobistej pracy przez członka koła, choćby ze względu na ograniczenia związane z wiekiem, stanem zdrowia, bądź jak w przypadku powoda - stałym miejscem zamieszkania. Reguły te powinny być ścisłe, aby też możliwe było stwierdzenie ich naruszenia.

Przenosząc powyższe rozważania na realia niniejszej sprawy wskazać wypada, że wykładnia wskazanych w sentencji postanowienia przepisów statutu nie pozwala na udzielenie jednoznacznej odpowiedzi na sformułowane zagadnienie prawne.

Z jednej strony walne zgromadzenie może bowiem podejmować uchwały dotyczące nakładania na członków koła innych opłat niż wpisowe i składki członkowskie, a ich nieuiszczenie poczytywane jest niekiedy za podstawę skreślenia członka przez zarząd.

Z drugiej strony formułowane są twierdzenia o niedopuszczalności utożsamiania opłat, o których mowa w § 43 ust. 2 statutu Polskiego Związku Łowieckiego, z opłatami za niewykonaną na rzecz koła łowieckiego pracę. Tym samym decyzję o wykluczeniu członka winno podjąć walne zgromadzenie członków, kierując się nie tyle faktem braku samej opłaty, lecz stwierdzeniem uporczywego uchylania się od wykonywania obowiązków nałożonych przez organy koła.

Wydaje się, że na gruncie rozpoznawanej sprawy walne zgromadzenie pozwanego Koła podjęło uchwałę przewidującą jasne reguły realizacji zadań związanych z prowadzeniem gospodarki łowieckiej z udziałem członków. Przewidziano obowiązek uiszczenia stosownej opłaty w roku gospodarczym z możliwością jej odpracowania w stosunkowo niewielkim wymiarze 40 godzin. Skoro odwołujący nie wywiązał się z deklaracji o wykonaniu zamiennego obowiązku osobistego, zasada równego traktowania członków koła w zakresie spoczywających na nich ciężarów (§ 36 ust. 2 statutu PZŁ), obligowała organy Koła do podjęcia działań zmierzających do wyegzekwowania od skarżącego stosownego zachowania. Z oczywistych względów jedynym świadczeniem, które mógł on spełnić na rzecz Koła, wobec odmowy wykonania prac, było uiszczenie opłaty w wysokości 1.000 zł uchwalonej przez walne zgromadzenie. Zaległość z zapłatą wskazanej opłaty mogłaby zatem stanowić uzasadnioną podstawę do skreślenia apelującego z listy członków Koła przez zarząd.

Oceniając omawiane uregulowania statutu przyjąć trzeba, że decyzja o skreśleniu bądź wykluczeniu członka stanowi jednostronne oświadczenie woli organu koła (art. 60 k.c.). Nie można zatem do końca odmówić racji tym poglądom judykatury, które akcentują, iż skreślenie z listy członków koła łowieckiego jest pozbawieniem członkostwa w oparciu o kryteria formalne (np. nieuiszczanie składek członkowskich). Tryb ten ma zastosowanie do sytuacji oczywistych, weryfikowalnych bez potrzeby dokonywania oceny funkcjonowania członka w kole. Stanowisko takie jest też ugruntowane na tle art. 24 ustawy z 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze, gdzie wskazuje się, iż podstawową cechą odróżniającą wykreślenie i wykluczenie jest charakter obu instytucji. Wykluczenie pełni funkcję represyjną, natomiast wykreślenie – funkcję organizacyjno-porządkową (K. Pietrzykowski, Powstanie i ustanie stosunku członkostwa w spółdzielni, Warszawa 1990, s. 189).

Rozstrzygnięcie wyżej opisanych wątpliwości przez Sąd Najwyższy pozwoli na prawidłowe rozpoznanie odwołania i ujednoczenie orzecznictwa sądowego.

Ze względu na powyższe Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji postanowienia na podstawie art. 390 § 1 k.p.c.